Triomfadors i no triomfadors

Des de sempre la història l'han escrita els que tornaren, els triomfadors, malauradament ben pocs. Enriquits o no del tot, foren ben afortunats, perquè molts es quedaren pel camí.

Molts no van arribar mai a Amèrica degut a un naufragi, a una malaltia, a la insalubritat dels vaixells, a les fortes tempestes que sovint enfonsaven flotes senceres o a un repensament del viatge que els convertia en *"l'indià espantat"*.

Molts d'aquests begurencs, no triomfadors, no tornaren simplement perquè no van poder; no feren fortuna i es van veure atrapats en un somni d'èxit i riqueses que finalment fou això, un somni que pocs compliren. La qüestió és que totes aquestes persones pràcticament no deixaren documentació i resulta extremadament difícil seguir-los la pista per molt que sapiguem que existiren. Els coneixem com els indians que van perdre la maleta a l'Estret.

Els indians begurencs no van fer grans fortunes. La majoria es dedicaren al comerç, coneguts popularment com *"el catalán de la esquina"*. Altres es dedicaren a altres oficis com: ebenistes, flequers, militars, argenters...

Els que van tornar s'esforçaven per mostrar que la seva aventura americana havia estat tot un èxit i es van fer construir una casa on gaudir de les rendes aconseguides.

Aquestes edificacions gairebé sempre comptaven amb un jardí i/o hort on lluïen espècies exòtiques i cultivaven hortalisses que els recordaven el Carib.

Llavors es considerava que un indià havia fet fortuna si podia gastar un duro diari per viure i encara li quedaven rendes per comprar terres i altres propietats.

El retorn

En tornar a casa, els indians begurencs invertiren les seves fortunes, més grans o més modestes, en dos sectors: el corall i la indústria surotapera que, a les acaballes del segle XIX, va viure el seu millor moment.

Els que van optar per aquest negoci foren *Vicenç Ferrer Bataller*, enriquit amb el tabac i el comerç, i *Bonaventura Caner Bataller.* Tots dos s'associaren amb l'industrial *Pere Forgas Puig* i fundaren una de les fàbriques de taps més important de la seva època al Baix Empordà.

On marxen des de Begur?

L'emigració begurenca va marxar principalment a Cuba i Puerto Rico, malgrat que tenim begurencs documentats a tota la geografia del nou continent, des de Nova Orleans fins a Campeche. Per exemple:

La família Silvestre Darder, a Cuba.

La família Pi Carreras, a l'Havana (Cuba).

La família Cama Martí, a l'Havana (Cuba).

La família Caner Bataller, a Cuba.

La família Pont Puig, a Ponce (Puerto Rico).

La família Font, a Ponce (Puerto Rico).

La família Ferrer i Bataller, a l'Havana (Cuba).

La família Mauri Carreras, a Santiago de Cuba.

L'enyorança

Els emigrants, en marxar del seu poble i deixar-hi la família; i els indians, en retornar, tenen un sentiment comú i constant: *l'enyorança.*

Marxaven joves, entre 14 i 18 anys, i tornaven grans, ratllant la cinquantena.

Enyorats allà i enyorats aquí. Van ser homes que no van estar mai a gust ni a una banda ni a l'altra de l'Atlàntic. Quan eren allà enyoraven el poble, la família, les tradicions, la llengua, la gastronomia...

Quan retornaven enyoraven el clima, les fruites i les hortalisses, la vida no tan encotillada del Carib...

Moltes havaneres ens parlen d'aquest enyor de l'emigrant.

FIRA D'INDIANS